

ÚČETNICTVÍ A DANĚ KAPITÁLOVÝCH OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ PRO VŠECHNY S. R. O. A A. S.

MD

D

- *Stručný přehled právní, účetní a daňové legislativy*
- *Zobrazení přímých, nepřímých daní a sociálního zabezpečení v účetním systému*
- *Účetní výsledek hospodaření a jeho úprava na základ daně*
- *Způsob zjišťování, účtování a vykazování splatné a odložené daně*
- *Vybrané položky aktiv a závazků ve vazbě na splatnou a odloženou daň*
- *Specifické případy účtování nepřímých daní*

Michal Šindelář
Libuše Müllerová

ÚČETNICTVÍ A DANĚ KAPITÁLOVÝCH OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ PRO VŠECHNY S. R. O. A A. S.

GRADA Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

Edice Účetnictví a daně

Ing. Michal Šindelář, Ph.D., prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc.

Účetnictví a daně kapitálových obchodních společností pro všechny s. r. o. a a. s.

Autorský kolektiv:

Ing. Michal Šindelář, Ph.D. (kap. 1, 2, 3, spoluautor kap. 4)

prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc. (spoluautor kap. 4, odborná editace všech kapitol)

Recenzenti:

Ing. Petr Ryněš

doc. Ing. Marie Paseková, Ph.D.

Vydala GRADA Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7 jako svou 8400. publikaci

Realizace obálky Zdeněk Dušek

Sazba Jan Šístek

Odborná redaktorka: Ing. Kateřina Patková

Počet stran 160

První vydání, Praha 2022

Vytiskla tiskárna PBTisk a.s., Příbram

© **GRADA Publishing, a.s., 2022**

ISBN 978-80-271-4397-9 (pdf)

ISBN 978-80-271-3459-5 (print)

Tato publikace vznikla jako jeden z výstupů grantového projektu Vysoké školy ekonomické v Praze pod číslem IGA F1/25/2019 – Tržní selhání a jejich vliv na kvalitu auditu v České republice.

GRADA Publishing: tel.: 234 264 401, www.grada.cz

Obsah

O autorech	7
Slovo úvodem	8
1. Legislativní úvod	9
1.1 Právní vymezení akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným	9
1.2 Zákon o obchodních korporacích	10
1.2.1 Společnost s ručením omezením	11
1.2.2 Akciová společnost	16
1.3 Účetní minimum	25
1.4 Daňové minimum	31
1.4.1 Daně z příjmů	33
1.4.2 Majetkové daně	33
1.4.3 Nepřímé daně	36
1.4.4 Sociální zabezpečení	38
1.4.5 Správa daní	40
1.5 Účetní a daňové doklady	40
1.6 Základy účtování o daních a pojistném na sociální zabezpečení	44
1.6.1 Účtování účetní jednotky jako u poplatníka daně	45
1.6.2 Účtování účetní jednotky jako plátce daně	52
1.6.3 Vyměřovací základ a účtování pojistného na sociální zabezpečení	59
2. Daň z příjmů právnických osob a její vztah k účetnictví	63
2.1 Splatná daň	63
2.1.1 Transformace výsledku hospodaření na základ daně	63
2.1.2 Výpočet daňové povinnosti	66
2.1.3 Placení daně	67
2.1.4 Specifika účtování daně z příjmů právnické osoby	68
2.2 Odložená daň	71
2.2.1 Teorie odložené daně	71
2.2.2 Metody zjišťování odložené daně	72
2.2.3 Odložená daň v české účetní legislativě	73
2.2.4 Účtování odložené daně	75
2.2.5 Vykazování odložené daně	78
3. Vybrané dopady aktiv a závazků v účetnictví účetní jednotky na splatnou a odloženou daň	80
3.1 Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek	80
3.1.1 Vymezení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	80
3.1.2 Pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	81
3.1.3 Odpisování dlouhodobého majetku	85
3.1.4 Technické zhodnocení dlouhodobého majetku	88
3.1.5 Vyřazení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	88
3.2 Dlouhodobý a krátkodobý finanční majetek	91
3.2.1 Dlouhodobý finanční majetek	91
3.2.2 Krátkodobý finanční majetek	96
3.3 Zásoby	100
3.4 Vybrané problémy pohledávek a závazků a opravné položky	107
3.4.1 Vybrané problémy pohledávek a závazků	107
3.4.2 Opravné položky	111

3.5	Rezervy	113
3.6	Vlastní kapitál	118
4.	Nepřímé daně v účetnictví obchodních společností	131
4.1	Daň z přidané hodnoty – vybrané problémy	131
4.2	Spotřební daně – vybrané problémy	137
4.3	Celní poplatky	139
4.4	Energetické daně	141
	Seznam použité a navazující literatury	145
	Seznam schémat, příkladů a tabulek	148
	Příloha I – Účtový rozvrh (použitý v publikaci)	152

O autorech

Ing. Michal Šindelář, Ph.D.

Absolvent doktorského studia na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze. V současné době je partnerem auditu ve společnosti EURO-Trend Audit a působí jako odborný asistent na katedře finančního účetnictví a auditingu Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze a na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze. Odborně se zabývá především problematikou kvality poskytovaných auditorských služeb v České republice a vztahem mezi obchodním právem, účetními a daňovými předpisy. Je členem Výboru pro vstup do profese na Komoře auditorů České republiky a členem redakční rady časopisu Auditor. Je spoluautorem několika publikací v oblasti účetnictví, daní a auditu a věnuje se vzdělávací a lektorské činnosti pro Komoru auditorů ČR, Institut certifikace Svazu účetních a jiné odborné instituce.

prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc.

Absolventka Vysoké školy ekonomické v Praze. Na VŠE působí od roku 1968, od roku 1994 do roku 2006 jako vedoucí katedry finančního účetnictví a auditingu na Fakultě financí a účetnictví. Je obsahovým garantem řady kurzů zajišťovaných katedrou, školitelkou doktorandů a členkou vědecké rady fakulty. Patří mezi zakládající členy Komory auditorů České republiky a od jejího založení střídavě působila (výkonný výbor) a dosud působí (zkouškový výbor) v jejích orgánech. Čtyři roky byla členkou presidia Rady pro veřejný dohled nad auditem (RVDA). Veřejnosti je známa svými publikacemi a vzdělávací činností v oblasti účetnictví a auditu. Je členkou redakční rady časopisu Účetnictví.

Slovo úvodem

Kapitálové obchodní společnosti, kterými jsou **společnost s ručením omezeným a akciová společnost**, patří mezi nejrozšířenější právní formy obchodních korporací. Pokud se o nich chceme něco dozvědět, nestačí znát jen jejich právní úpravu, ale dát si některé skutečnosti do souvislosti s účetnictvím a daněmi. A právě o toto propojení se autoři pokusili v publikaci, která se vám právě dostává do rukou.

Vstupní kapitola uvádí legislativní úpravu (jakési **právní minimum**) obou uvedených kapitálových společností. Počínaje jejich vznikem, základními pravidly fungování, jejich orgány s právy a povinnostmi, a nakonec způsob jejich zrušení či likvidace. Bezprostředně na to navazuje **účetní minimum** představující základní pravidla účetní regulace zákonem o účetnictví a prováděcími předpisy (vyhlášky a účetní standardy). Na účetnictví navazuje **daňové minimum**, se základními pravidly přímých a nepřímých daní, celních poplatků a sociálního zabezpečení včetně způsobu účtování jak na schématech, tak na konkrétních příkladech.

Těžištěm publikace je kapitola o **dani z příjmů** kapitálových obchodních společností a jejím účtování. Podrobně je zde popsán způsob úpravy účetního výsledku hospodaření při jeho úpravě na základ daně z příjmů. Dále je vysvětlen způsob výpočtu daňové povinnosti, její úhrada včetně konkrétních příkladů týkajících se účtování a vykazování rezervy na splatnou daň v případě, kdy účetní jednotka uzavírá účetní knihy dříve, než má vypracované daňové přiznání a výši splatné daně odhaduje. Druhá část této kapitoly je věnována odložené dani. Vysvětluje její podstatu, metody zjišťování, způsob účtování a vykazování. Výpočet a účtování odložené daně pak demonstruje na konkrétních příkladech.

Vybranými položkami **aktiv a závazků** v účetnictví v souvislosti se splatnou a odloženou daní se zabývá následující kapitola. Jedná se dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, dlouhodobý a krátkodobý finanční majetek, zásoby, vybrané pohledávky a závazky, opravné položky, rezervy a vlastní kapitál. Zejména závěr této kapitoly se vrací do oblasti kapitálových společností a uvádí vše, co souvisí s vlastním kapitálem, výplatou podílů na zisku, vyplacenými zálohami na tyto podíly a způsob nakládání s uvolněným podílem ve společnosti s ručením omezeným.

Závěrečná kapitola je věnována účtování **nepřímých daní** v obchodních společnostech a zaměřuje se především na vybrané specifické případy. U daně z přidané hodnoty je vysvětlen způsob krácení odpočtu, její účtování u darů a u přijatých a zaplacených záloh. Zmíněn je i způsob účtování v režimu přenesení daňové povinnosti (tzv. reverse charge). Stručně jsou zmíněna i pravidla účtování spotřebních daní, celních poplatků a energetických daní. Přílohou publikace je účtový rozvrh, který vychází ze směrné účtové osnovy, která je přílohou č. 4 k vyhlášce č. 500/2002 Sb., obsahující účty používané v příkladech.

Publikace je určena širokému okruhu uživatelů, kterými mohou být jak podnikoví manažeři, účetní odborníci, daňoví poradci, tak i auditoři, kteří se ve své praxi musí vypořádat s účetními a daňovými problémy. Užitečným zdrojem informací bude také pro studenty ekonomických fakult na úrovni bakalářského i magisterského stupně studia.

Autoři

1. Legislativní úvod

1.1 Právní vymezení akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným

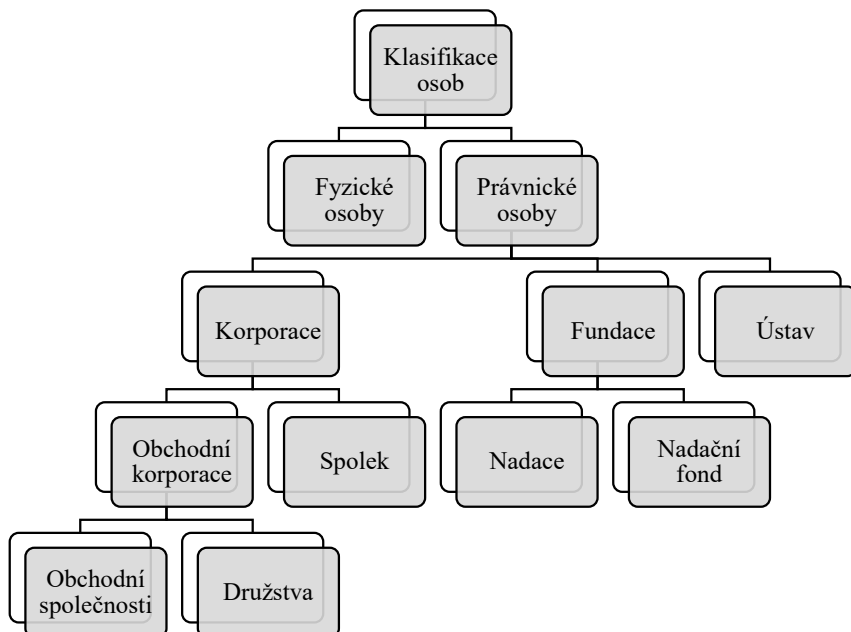
Rekodifikace občanského a obchodního práva přinesla zásadní změny nejen terminologické, ale i věcné. Upravují je dva zákony:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Jedním z cílů **rekodifikace** bylo odstranit roztržičnost právní úpravy a některé překryvy mezi starým občanským zákoníkem a obchodním zákoníkem, neboť v praxi se často musely řešit otázky, podle jaké právní úpravy určitý problém posuzovat. Občanský zákoník (dále jen „OZ“) reguluje vše, co se týká obecného práva občanského, ale upravuje také základní pojmy podnikatelského světa, které jsme dosud znali z úpravy obchodního zákoníku. Jedná se např. o charakteristiku podnikatele, firmy, prokury, závodu aj. Zákon o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“) na to navazuje.

Občanský zákoník klasifikuje osoby dle následujícího schématu.

Schéma 1 Klasifikace osob dle OZ

Právnícké i fyzické osoby se zapisují do některého z elektronicky vedených veřejných rejstříků, které jsou informačním systémem veřejné správy České republiky. Dnem zápisu do veřejného

rejstříku právnická osoba také vzniká, ledaže je zřízena zákonem nebo stanoví-li zákon jinak, jako je tomu u spolků či odborových organizací. Veřejné rejstříky vede příslušný rejstříkový soud, kterým je především krajský soud, v jehož obvodu sídlí daná právnická osoba, a jsou upraveny zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Veřejnými rejstříky jsou konkrétně:

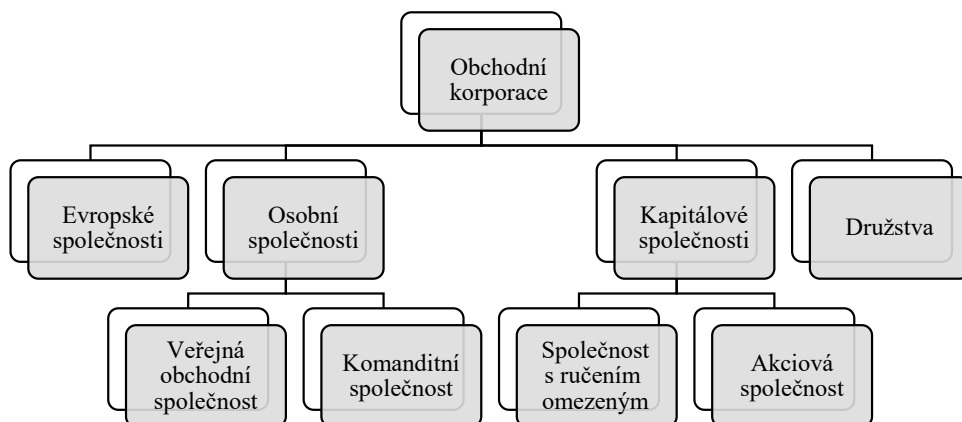
- spolkový rejstřík,
- nadační rejstřík,
- rejstřík ústavů,
- rejstřík společenství vlastníků jednotek,
- obchodní rejstřík,
- rejstřík obecně prospěšných společností.

Ohledně zápisu do veřejného rejstříku platí principy formální a materiální publicity. Formální publicita spočívá v tom, že do něj může každý nahlížet, a to dálkovým způsobem, a pořizovat si z něj elektronické opisy. Princip materiální publicity znamená, že stav zapsaný ve veřejném rejstříku bude vůči tomu, kdo jedná v důvěře v tento zápis, považován za platný právní stav.

1.2 Zákon o obchodních korporacích

Tato publikace se bude zabývat především daněmi v účetnictví *společností s ručením omezeným a akciové společnosti*, proto je vhodné nejprve uvést jejich základní právní vymezení. Obchodními korporacemi jsou obchodní společnosti a družstva. Za obchodní korporace jsou považovány i tzv. nadnárodní formy společností – evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Tyto společnosti se řídí ustanoveními ZOK pouze v rozsahu, v jakém to připouštějí předpisy Evropské unie. Teorie obchodních společností předpokládá existenci dvou jejich základních skupin – obchodní společnosti osobní a obchodní společnosti kapitálové. Trochu stranou stojí družstva, která se v mnohém blíží společnostem kapitálovým. Osobními obchodními společnostmi jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Tyto obchodní společnosti jsou osobními proto, že se předpokládá osobní zapojení společníků do řízení a činnosti společnosti a současně jejich osobní ručení za dluhy (s výjimkou komanditistů), které společnost nebude schopna řádně a včas splatit.

Schéma 2 Členění obchodních korporací

Od osobních společností je třeba odlišit *tichou společnost*, kterou upravuje pouze občanský zákoník mezi smlouvami (OZ § 2747–2755). Stejně tak je třeba odlišit společnost, tedy společnost civilního práva zakládanou za hospodářským či ekonomickým účelem. Ta je rovněž upravena pouze v občanském zákoníku (OZ § 2716–2746).

Kapitálovými obchodními společnostmi jsou společnost s ručením omezeným a akciová společnost. U těch se předpokládá vyšší míra profesionalizace její správy a menší nebo žádná osobní míra ručení společníků za její dluhy. Také se nepředpokládá osobní účast společníka na činnosti společnosti, byť u společnosti s ručením omezeným je to obvyklé.

1.2.1 Společnost s ručením omezením

Společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Firma obsahuje označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s r.o.“ nebo „s.r.o.“ Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným se určuje v poměru jeho vkladu na výši základního kapitálu, pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů. Podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh. Podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, je podíl základní. Určí-li tak společenská smlouva, může společník vlastnit více podílů, a to i různého druhu. Společníci se zapisují do seznamu společníků, který vede společnost.

Kmenový list

Určí-li tak společenská smlouva, může být podíl společníka představován kmenovým listem. Je-li podle společenské smlouvy dovolen vznik více podílů pro jednoho společníka, může společnost vydat kmenový list pro každý podíl. Kmenový list lze vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Kmenový list je cenný papír na řad. Nelze ho vydat jako zaknihovaný cenný papír, nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu. Kmenový list obsahuje:

- a) označení, že se jedná o kmenový list,
- b) jednoznačnou identifikaci společnosti,
- c) výši vkladu připadající na podíl,
- d) jednoznačnou identifikaci společníka,
- e) označení podílu, k němuž je kmenový list vydán,
- f) označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů. Podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělení nebo pozměnění.

Byl-li vydán hromadný kmenový list, obsahuje také údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje, a označení podílů, které nahrazuje.

Vklad společníka a podíl na zisku

Minimální výše vkladu jednoho společníka je 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší. Výše vkladu může být pro jednotlivé podíly stanovena rozdílně. Nepeněžitý vklad ocení znalec vybraný ze seznamu znalců vedeného podle jiného právního předpisu. Odměna znalci za zpracování znaleckého posudku se určí dohodou a hradí ji společnost. Vedle odměny náleží znalci náhrada za účelně vynaložené náklady spojené s vypracováním znaleckého posudku. V případě, že společnost nevznikne, hradí odměnu společně a nerozdílně zakladatelé.

Znalce pro ocenění vkladu vybírají při zakládání společnosti zakladatelé, jinak jednatel. Posudek znalce obsahuje alespoň popis nepeněžitýho vkladu, použitou metodu ocenění, částku, na kterou se nepeněžitý vklad oceňuje, a odůvodnění, jak znalec k tomuto ocenění došel. Částka, která se započítává na emisní kurz, nesmí být vyšší než ocenění uvedené v posudku znalce. Rozdíl mezi cenou nepeněžitýho vkladu určenou posudkem znalce a výší vkladu společníka tvoří vkladové ážio, ledaže společenská smlouva nebo rozhodnutí valné hromady určí, že se tento rozdíl nebo jeho část vrací vkladateli nebo se použije se souhlasem společníka na tvorbu rezervního fondu. Popis nepeněžitýho vkladu, jeho ocenění a částka, která se započítává na emisní kurz, se uvede ve společenské smlouvě.

Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku se splatí celé vkladové ážio a nejméně 30 % na každý peněžitý vklad. Společnost může nabýt svůj podíl, nejde-li o jeho nabytí smlouvou o převodu podílu; to platí obdobně pro nabytí podílu společnosti jí ovládanou osobou nebo osobou jednající svým jménem na účet této ovládané osoby. Společnost, která nabude svůj podíl, nevykonává s tímto podílem hlasovací práva. Právo na podíl na zisku spojené s vlastním podílem v majetku společnosti zaniká jeho splatností. Nevyplacený zisk společnost převede na účet nerozděleného zisku z minulých let. V případě, že společnost nabude všechny své podíly, převede je nebo některý z nich jednatel do 3 měsíců od nabytí posledního z nich na třetí osobu, jinak soud společnost i bez návrhu zruší. Hodnota podílu se určí na základě znaleckého posudku.

Společník splní vkladovou povinnost ve lhůtě určené společenskou smlouvou, nejpozději však do 5 let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti. Vkladové povinnosti nemůže být společník zproštěn, ledaže jde o snížení základního kapitálu. Společník, který je v prodlení se splacením peněžitýho vkladu, uhradí společnosti úrok z prodlení ve výši dvojnásobku sazby úroku z prodlení stanovené jiným právním předpisem¹ z dlužné částky, ledaže společenská smlouva určí jinak. Společníka, který je v prodlení se splněním vkladové povinnosti, může valná hromada ze společnosti vyloučit.

Společník má právo na valné hromadě i mimo ni požadovat od jednatelů informace o společnosti, nahlížet do dokladů společnosti, kontrolovat údaje obsažené v předložených dokladech a má další práva na informace určená společenskou smlouvou; to platí obdobně pro společníkova zástupce, bude-li zavázán alespoň ke stejné mlčenlivosti jako společník a společnost tuto skutečnost doloží. Jednatelé mohou poskytnutí informace zcela nebo zčásti odmítnout jen tehdy, pokud jde o utajovanou informaci, nebo je požadovaná informace veřejně dostupná. V případě sporu rozhodne na návrh společníka o tom, zda je společnost povinna informaci poskytnout, soud.

Společníci se podílejí na zisku určeném valnou hromadou k rozdělení mezi společníky v poměru svých podílů, ledaže společenská smlouva určí jinak. Neurčí-li společenská smlouva nebo valná hromada jinak, vyplácí se podíl na zisku v penězích. Společnost vyplácí podíl na zisku na své náklady a nebezpečí na adresu společníka nebo bezhotovostním převodem na jeho účet, ledaže společenská smlouva nebo usnesení valné hromady určí jinak. U podílů, se kterými je spojen pevný podíl na zisku, se usnesení valné hromady o rozdělení podílu na zisku nevyžaduje. Pevný podíl na zisku je splatný do tří měsíců od schválení účetní závěrky, z níž právo na podíl na zisku vyplývá. Částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený

¹ Viz § 2 – Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení... Výše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů.

zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přiděly do rezervních a jiných fondů v souladu se zákonem a společenskou smlouvou.

Společenská smlouva

Společenská smlouva při založení společnosti **obsahuje**:

- a) vkladovou povinnost zakladatelů včetně lhůty pro její splnění,
- b) údaj o tom, koho zakladatelé určují jednatelem nebo jednatelemi, popřípadě členy jiných orgánů společnosti, kteří mají být podle tohoto zákona voleni valnou hromadou,
- c) určení správce vkladů,
- d) u nepeněžitého vkladu jeho popis, ocenění, částku, kterou se započítává na emisní kurz, a určení osoby znalce, který provede ocenění nepeněžitého vkladu.
- e) firmu společnosti,
- f) předmět podnikání nebo činnosti společnosti,
- g) určení společníků uvedením jména a bydliště nebo sídla,
- h) určení druhů podílů každého společníka a práv a povinností s nimi spojených, dovoluje-li společenská smlouva vznik různých druhů podílů,
- i) výši vkladu nebo vkladů připadajících na podíl nebo podíly,
- j) výši základního kapitálu,
- k) počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost.

Údaje uvedené v bodech a)–d) lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti ze společenské smlouvy vypustit. Společenská smlouva může být měněna dohodou všech společníků; pro tuto dohodu se vyžaduje veřejná listina. Stanoví-li tak společenská smlouva, může být měněna i rozhodnutím valné hromady, které se osvědčuje veřejnou listinou. Neplyne-li z rozhodnutí valné hromady, jakým způsobem se společenská smlouva mění, změní její obsah jednatel v souladu s rozhodnutím valné hromady. O změně obsahu společenské smlouvy jednatelem se pořizuje veřejná listina.

Orgány společnosti

Nejvyšším orgánem společnosti je **valná hromada**, které se společníci účastní buď osobně, nebo v zastoupení na základě udělení plné moci. Neurčí-li společenská smlouva jinak, je valná hromada schopná se usnášet, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů. Každý společník má jeden hlas na každou jednu korunu vkladu, ledaže společenská smlouva určí jinak. Společníci vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni. Podmínky hlasování nebo rozhodování určí společenská smlouva a vždy se uvedou v pozvánce na valnou hromadu nebo v návrhu rozhodnutí. Valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků, ledaže společenská smlouva určí jinak. Souhlas alespoň **dvoutřetinové většiny** hlasů všech společníků se vyžaduje:

- a) k přijetí rozhodnutí o změně obsahu společenské smlouvy,
- b) k rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva,
- c) k rozhodnutí o připuštění nepeněžitého vkladu či o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splnění vkladové povinnosti,
- d) k rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací.

K přijetí rozhodnutí o změně společenské smlouvy, kterým se zasahuje do práv nebo povinností pouze některých společníků, se vyžaduje jejich souhlas. Zasahuje-li se změnou společenské smlouvy do práv a povinností všech společníků, vyžaduje se souhlas všech společníků. Roz-

hodnutí valné hromady o skutečnostech, jejichž účinky nastávají až zápisem do obchodního rejstříku, se osvědčuje veřejnou listinou. Společník nevykonává **hlasovací právo**, jestliže:

- a) valná hromada rozhoduje o jeho nepeněžitém vkladu,
- b) valná hromada rozhoduje o jeho vyloučení nebo o podání návrhu na jeho vyloučení soudem,
- c) valná hromada rozhoduje o tom, zda jemu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinnosti, anebo zda má být odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce,
- d) je v prodlení s plněním vkladové povinnosti nebo se splněním příplatkové povinnosti, a to v rozsahu prodlení.

Neurčí-li společenská smlouva jinak, může společník nepřítomný na jednání valné hromady dodatečně písemně vykonat své hlasovací právo, a to nejdéle do 7 dnů ode dne konání valné hromady.

Valnou hromadu svolává jednatel alespoň jednou za účetní období, ledaže tento zákon nebo společenská smlouva určí, že valná hromada má být svolána častěji. Řádnou účetní závěrku projedná valná hromada nejpozději do 6 měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období. Jednatel svolá jednání valné hromady bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že společnosti hrozí úpadek podle jiného právního předpisu², nebo z jiných vážných důvodů, zejména je-li ohrožen cíl sledovaný společností, a navrhne valné hromadě zrušení společnosti nebo přijetí jiného vhodného opatření, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak. V případě, že společnost nemá jednatele nebo jednatel dlouhodobě neplní své povinnosti, svolá valnou hromadu kterýkoliv společník. Vyžadují-li to zájmy společnosti, svolá valnou hromadu dozorčí rada, je-li zřízena. Termín konání valné hromady a její program se společníkům oznámí písemně nejméně 15 dnů přede dnem jejího konání, neurčí-li společenská smlouva jinak; součástí pozvánky je i návrh usnesení valné hromady. Pozvánka se zašle na adresu společníka uvedenou v seznamu společníků, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Společník se může vzdát práva na včasné a řádné svolání valné hromady písemným prohlášením s úředně ověřeným podpisem nebo ústním prohlášením učiněným na valné hromadě. Jednatel se vždy účastní valné hromady. Společník nebo společníci, jejichž vklady dosahují alespoň 10 % základního kapitálu nebo 10% podíl na hlasovacích právech (dále jen „kvalifikovaný společník“), mohou požádat jednatele, aby svolal valnou hromadu k projednání jimi navržených záležitostí. Jestliže valná hromada není svolána do 1 měsíce ode dne doručení žádosti a nekoná se v přiměřené lhůtě, je ji kvalifikovaný společník oprávněn svolat sám. Náklady spojené se svoláním valné hromady nese společnost, ledaže bylo svolání zjevně neopodstatněné.

Valná hromada zvolí svého předsedu a zapisovatele; do doby zvolení předsedy a v případě, že předseda zvolen nebyl, řídí valnou hromadu její svolavatel. Nebyl-li zvolen zapisovatel, určí jej svolavatel valné hromady. Zapisovatel vyhotoví zápis z jednání valné hromady do 15 dnů ode dne jejího ukončení a bez zbytečného odkladu ho na náklady společnosti zašle všem společníkům; zápis podepisuje předseda valné hromady nebo svolavatel, nebyl-li předseda zvolen, a zapisovatel. Valná hromada rozhoduje usnesením. Do **působnosti valné hromady** patří:

- a) rozhodování o změně obsahu společenské smlouvy, určí-li tak společenská smlouva nebo zákon, nedochází-li k ní na základě zákona,

² § 3 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů.

- b) rozhodování o změnách výše základního kapitálu nebo o připuštění nepeněžitého vkladu či o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splnění vkladové povinnosti,
- c) volba a odvolání jednatele, případně dozorčí rady, byla-li zřízena,
- d) volba a odvolání likvidátora, určí-li tak společenská smlouva,
- e) schvalování udělení a odvolání prokury, ledaže společenská smlouva určí jinak,
- f) rozhodování o zrušení společnosti s likvidací, určí-li tak společenská smlouva,
- g) schvalování řádné, mimořádné, konsolidované účetní závěrky a v případech, kdy její vyhotovení stanoví jiný právní předpis, i mezitímní účetní závěrky, rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů a úhrady ztrát,
- h) rozhodnutí o přeměně společnosti, ledaže zákon upravující přeměny obchodních společností a družstev stanoví jinak,
- i) schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti,
- j) schválení smlouvy o tichém společenství,
- k) schválení finanční asistence,
- l) rozhodnutí o převzetí účinků jednání učiněných za společnost před jejím vznikem,
- m) rozhodnutí o způsobu naložení s vkladovým áziem,
- n) rozhodování o změně druhu kmenového listu,
- o) další případy, které do působnosti valné hromady svěřuje tento zákon, jiný právní předpis nebo společenská smlouva.

Valná hromada si může vyhradit rozhodování případů, které podle zákona náleží do působnosti jiného orgánu společnosti. Každý společník, jednatel, člen dozorčí rady, je-li zřízena, nebo likvidátor se může dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady. Důvodem neplatnosti usnesení valné hromady je i rozpor tohoto usnesení s dobrými mravy.

Statutárním orgánem společnosti je **jeden nebo více jednatelů**. Určí-li tak společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán. Jednateli přísluší obchodní vedení společnosti. Má-li společnost více jednatelů, kteří netvoří kolektivní orgán, vyžaduje se k rozhodnutí o obchodním vedení společnosti souhlas většiny z nich, ledaže společenská smlouva určí jinak. Jednatel zajišťuje řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků a na žádost informuje společníky o věcech společnosti. Jednatel bez zbytečného odkladu poté, co se dozví, že došlo ke změně společenské smlouvy na základě jakékoliv právní skutečnosti, vyhotoví úplné znění společenské smlouvy a uloží je spolu s listinami prokazujícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku. Bez svolení všech společníků **jednatel nesmí**:

- a) podnikat v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného,
- b) být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo podnikání nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern,
- c) účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo podnikání.

Společenská smlouva může se souhlasem všech společníků určit další omezení činnosti jednatele a stejně tak určit, v jakém rozsahu se zákaz konkurence vztahuje také na společníky.

Dozorčím orgánem je **dozorčí rada**, kterou společnost zřídí, určí-li tak společenská smlouva nebo jiný právní předpis – dle ZOK není dozorčí rada společnosti s ručením omezeným povinným orgánem. Členem dozorčí rady nemůže být jednatel společnosti nebo jiná osoba oprávněná podle zápisu v obchodním rejstříku jednat za společnost. Neurčí-li společenská smlouva jinak, dozorčí rada:

- a) dohlíží na činnost jednatelů,
- b) nahlíží do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a účetních závěrek a kontroluje tam obsažené údaje,
- c) podává jednou ročně zprávu o své činnosti valné hromadě.

Zrušení společnosti

Dohoda společníků o zrušení společnosti má formu veřejné listiny. Společník se může také domáhat zrušení společnosti u soudu z důvodů a za podmínek určených společenskou smlouvou.

1.2.2 Akciová společnost

Akciová společnost je společností, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Firma obsahuje označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo zkratkou „a.s.“ Společnost zachází za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně. K právním jednáním, jejichž účelem je nedůvodné zvýhodnění jakéhokoliv akcionáře na úkor společnosti nebo jiných akcionářů, se nepřihlíží.

Základní kapitál akciové společnosti se vyjadřuje v českých korunách. V případě, že akciová společnost vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech, může vyjádřit základní kapitál v eurech. Výše základního kapitálu akciové společnosti je alespoň 2 000 000 Kč, nebo 80 000 EUR.

Emisní kurz akcie nesmí být nižší, než je jmenovitá hodnota akcie. Emisní kurz kusové akcie nesmí být nižší, než je její účetní hodnota. Účetní hodnota kusové akcie se určí tak, že se částka základního kapitálu vydělí počtem vydaných kusových akcií. Je-li emisní kurz akcie vyšší než její jmenovitá nebo účetní hodnota, tvoří tento rozdíl emisní ážio. Je-li částka placená na splacení emisního kurzu nebo cena vneseného nepeněžitého vkladu určená stanovami nebo valnou hromadou nižší než emisní kurz akcie, započte se plnění nejprve na emisní ážio. Pokud částka placená na splacení emisního kurzu nebo cena vneseného nepeněžitého vkladu určená stanovami nebo valnou hromadou nepostačuje na splacení splatné části jmenovité nebo účetní hodnoty všech upsaných akcií, započítává se postupně na splacení splatné části jmenovitých nebo účetních hodnot jednotlivých akcií, ledaže stanovy určí jinak. Rozdíl mezi cenou nepeněžitého vkladu a jmenovitou nebo účetní hodnotou akcií, které mají být vydány akcionáři jako protiplnění, se považuje za emisní ážio, ledaže stanovy nebo rozhodnutí valné hromady určují, že tento rozdíl nebo jeho část společnost vrátí upisovateli anebo že se použije na tvorbu rezervního fondu.

Založení společnosti

K založení společnosti se vyžaduje přijetí **stanov**. Ten, kdo přijal stanovy a podílil se na úpisu akcií, je zakladatel. Stanovy **obsahují** také:

- a) firmu a předmět podnikání nebo činnosti,
- b) výši základního kapitálu,

- c) počet akcií, jejich jmenovitou hodnotu, určení, zda a kolik akcií bude znít na jméno nebo na majitele, anebo zda budou vydány jako zaknihované cenné papíry, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií, popřípadě údaj, zda jsou akcie imobilizovány,
- d) mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených,
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; mají-li být vydány akcie o různé jmenovité hodnotě, obsahují stanovy také počet hlasů vztahujících se k té které výši jmenovité hodnoty akcií a celkový počet hlasů ve společnosti,
- f) údaj o tom, který ze systémů vnitřní struktury společnosti byl zvolen, a pravidla určení počtu členů představenstva nebo dozorčí rady,
- g) jiné údaje, stanoví-li tak zákon.

Stanovy při založení společnosti obsahují také údaje (které lze ze stanov po vzniku společnosti vypustit):

- a) údaje o tom, kolik akcií, který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurz, způsob a lhůtu pro splácení emisního kurzu a jakým vkladem bude emisní kurz splacen,
- b) v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku vzniku společnosti,
- c) tehdy, bude-li emisní kurz akcií plněn nepeněžitými vklady, jméno vkladatele, popis nepeněžitých vkladů, jakož i počet, jmenovitou hodnotu a druh akcií, které se za tento nepeněžitý vklad vydají, jejich formu nebo údaj, že budou vydány jako zaknihované cenné papíry, a určení znalce, který provede ocenění nepeněžitého vkladu,
- d) určení ceny nepeněžitých vkladů,
- e) alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- f) údaj o tom, koho zakladatelé určují členy orgánů společnosti, kteří mají být podle stanov voleni valnou hromadou,
- g) určení správce vkladů,
- h) tehdy, mají-li být vydány akcie jako zaknihované cenné papíry, čísla majetkových účtů, na které mají být zaknihované akcie vydány.

Cena nepeněžitého vkladu se určí na základě posudku zpracovaného znalcem podle jiného právního předpisu³, nesmí však být vyšší než kolik činí částka určená znalcem. Znalce vybírají při zakládání společnosti zakladatelé, jinak představenstvo. **Posudek znalce** oceňujícího nepeněžitý vklad se ukládá do sbírky listin a obsahuje alespoň:

- a) popis nepeněžitého vkladu,
- b) použité způsoby jeho ocenění a údaj o tom, zda cena nepeněžitého vkladu získaná použitými způsoby odpovídá alespoň úhrnnému emisnímu kurzu akcií, které mají být společností vydány jako protiplnění za tento nepeněžitý vklad,
- c) částku, na kterou se nepeněžitý vklad oceňuje.

Odměna znalce za zpracování posudku se určí dohodou a hradí ji společnost. Vedle odměny náleží znalci náhrada za účelně vynaložené náklady spojené s vypracováním znaleckého posudku. V případě, že společnost nevznikne, hradí odměnu společně a nerozdílně zakladatelé.

Správce vkladů předá každému upisovateli písemné potvrzení, které obsahuje:

- a) druh, počet a jmenovitou hodnotu upsaných akcií, jejich formu nebo informaci, že budou vydány jako zaknihované cenné papíry,

³ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

- b) celkovou výši emisního kurzu upsaných akcií,
- c) rozsah splacení emisního kurzu upsaných akcií.

Založení společnosti je účinné, splatil-li každý zakladatel případné emisní ážio a v souhrnu alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií v době určené ve stanovách a na účet banky určený ve stanovách, nejpozději však do okamžiku podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Není-li tato povinnost splněna, nelze společnost zapsat do obchodního rejstříku.

Akcie a jiné cenné papíry vydávané akciovou společností

Akcie je cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací. Do splacení emisního kurzu akcie představují akcionářská práva a povinnosti nesplacenou akcii, nebyl-li vydán zatímní list. Nesplacenou akcii lze převádět podle ustanovení o postoupení smlouvy; souhlas společnosti se nevyžaduje.

Určí-li tak stanovy, může společnost vydat tzv. kusové akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu společnosti. Vydá-li společnost kusové akcie, nemůže vydat nebo mít vydány akcie se jmenovitou hodnotou. Podíl na základním kapitálu se u kusové akcie určí podle počtu akcií. Na jednu kusovou akcii připadá jeden hlas, ledaže stanovy připouští vydání akcií s rozdílnou vahou hlasů. Vydala-li společnost kusové akcie, nepoužijí se ustanovení zákona, jež se týkají jmenovité hodnoty. Jsou-li také vydány kusové akcie, nemohou být zároveň vydány akcie se jmenovitou hodnotou.

Stanovy mohou určit, že zaměstnanci společnosti (i ti, kteří odešli do důchodu) mohou nabývat její akcie nebo akcie společností s ní propojených za zvýhodněných podmínek. V tom případě zaměstnanci nemusí splatit celý emisní kurz upsaných akcií nebo je mohou nabývat za jiných zvýhodněných podmínek. Případný rozdíl mezi splacenou částí emisního kurzu a cenou nebo emisním kurzem však musí být pokryt z vlastních zdrojů společnosti.

Akcie obsahuje:

- a) označení, že jde o akcii,
- b) jednoznačnou identifikaci společnosti,
- c) jmenovitou hodnotu,
- d) označení formy akcie, ledaže akcie byla vydána jako zaknihovaný cenný papír, a
- e) u akcie na jméno jednoznačnou identifikaci akcionáře,
- f) údaje o druhu akcie, popřípadě i s odkazem na stanovy.

Kmenové akcie nemusí obsahovat údaje o druhu. Kusová akcie musí obsahovat označení „kusová akcie“. Akcie obsahuje i číselné označení a podpis člena nebo členů představenstva. Podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělání nebo pozměnění.

Akcie se zvláštními právy, se kterými jsou spojena stejná práva, tvoří jeden druh. Akcie, se kterými není spojeno žádné zvláštní právo, jsou akcie kmenové. Akcie, s nimiž je spojeno právo na určitý úrok nezávisle na hospodářských výsledcích společnosti, jsou zakázány. S akciemi se zvláštními právy může být spojen zejména rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku, anebo rozdílná váha hlasů. S akciemi o stejné jmenovité hodnotě mohou být spojena různá zvláštní práva. Zvláštní práva a jejich obsah se určí ve stanovách. Akcie, se kterou jsou spojena přednostní práva týkající se podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích nebo na likvidačním zůstatku společnosti, je prioritní akcie. Není-li ve stanovách určeno jinak, jsou prioritní akcie vydány bez hlasovacího práva. Vyžaduje-li zákon

hlasování na valné hromadě podle druhu akcií, je vlastník prioritní akcie bez hlasovacího práva oprávněn na valné hromadě hlasovat. Akcie, s nimiž není spojeno hlasovací právo, mohou být vydány, jen pokud souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu.

Je-li akcie vydána jako zaknihovaný cenný papír, postačí, že uvedené údaje jsou zjistitelné z evidence zaknihovaných cenných papírů. Číselné označení zaknihované akcie se vyžaduje jen v případech, kdy tak pro tyto akcie stanoví zákon. Akcie téže společnosti mohou mít různou jmenovitou hodnotu. Byla-li vydána hromadná akcie, obsahuje také údaj o tom, kolik akcií a jakého druhu nahrazuje.

Převodem akcie se převádějí všechna práva s ní spojená, ledaže zákon určí jinak. Právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů, právo na podíl na likvidačním zůstatku a jiná obdobná majetková práva určená stanovami jsou samostatně převoditelnými. Hlasovací právo spojené s akcií nelze převádět samostatně. Samostatně převoditelné právo se převádí smlouvou o postoupení pohledávky. V případech stanovených zákonem nebo stanovami nebo rozhodnutím valné hromady může samostatně převoditelné právo spojené s cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem, popřípadě jiné právo s ním spojené, uplatňovat vůči společnosti pouze osoba, která je toto právo oprávněna vykonávat k určitému dni stanovenému zákonem, stanovami nebo rozhodnutím valné hromady (tzv. „rozhodný den“). V případě, že společnost vydala akcie na jméno a akcionářská práva může vykonávat pouze osoba, která měla tato práva k rozhodnému dni, je jí osoba, která byla k rozhodnému dni zapsána v seznamu akcionářů.

Určí-li tak stanovy, mohou být práva a povinnosti spojená s nesplacenou akcií spojena se zatímním listem. **Zatímní list** je cenný papír na řad, který **obsahuje**:

- a) označení „zatímní list“,
- b) jednoznačnou identifikaci společnosti,
- c) jednoznačnou identifikaci vlastníka zatímního listu,
- d) jmenovitou hodnotu tvořenou součtem jmenovitých hodnot nesplacených akcií,
- e) počet akcií, které zatímní list nahrazuje, jejich formu nebo údaj, že nahrazuje zaknihované akcie, popřípadě i určení jejich druhu,
- f) splacenou a nesplacenou část emisního kurzu akcií a lhůty pro jeho splácení,
- g) podpis člena nebo členů představenstva. Podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělání nebo pozměnění.

Společnost nesmí upisovat vlastní akcie. Vlastní akcie může společnost nabývat jen za podmínek stanovených zákonem. Společnost může sama nebo prostřednictvím jiné osoby jednající vlastním jménem na účet společnosti nabývat vlastní akcie, jen byl-li zcela splacen jejich emisní kurz, a jen pokud:

- a) se na nabytí vlastních akcií usnesla valná hromada,
- b) nabytí akcií včetně akcií, které společnost nabyla již dříve a které stále vlastní, a akcií, které na účet společnosti nabyla jiná osoba jednající vlastním jménem, nezpůsobí snížení vlastního kapitálu pod upsaný základní kapitál zvýšený o fondy, které nelze podle tohoto zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře,
- c) společnost má zdroje na vytvoření zvláštního rezervního fondu na vlastní akcie, je-li vytvoření tohoto fondu zákonem vyžadováno.

Usnesení valné hromady upraví podrobnosti předpokládaného nabytí akcií, a to nejvyšší počet akcií, které může společnost nabýt, a jejich jmenovitou hodnotu. Dále pak dobu, po kterou může společnost akcie nabývat, která nesmí být delší než 5 let. Při nabývání akcií za úplaty pak nejvyšší a nejnižší cenu, za niž může společnost akcie nabýt.